

Handläggare
Lisa Gagnerud
Telefon: 08-508 25 121

Till
Socialnämnden
2017-05-16

Promemoria med förslag om ändrade övergångsbestämmelser för den föreslagna lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård (prop. 2016/17:106)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering

Gillis Hammar
förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
avdelningschef

Sammanfattning

Regeringens proposition 2016/17:106 föreslår att *Lagen om samverkan vid slutet hälso- och sjukvård* ersätter den nuvarande lagen om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård från den 1 januari 2018.

Den aktuella promemorian föreslår förändrade övergångsbestämmelser för personer som vårdas i den psykiatriska slutenvården. Promemorian föreslår att *Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård* gäller för både somatisk och psykiatrisk vård från den 1 januari 2018. Under 2018 inträder dock kommunernas betalningsansvar efter 30 dagar för utskrivningsklara patienter inom psykiatri.

Förvaltningen ställer sig positiv till promemorians förslag om ändrade övergångsbestämmelser då de främjar implementeringen av lagändringen inom kommunens socialpsykiatri och den landstingsfinansierade psykiatri.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat Regeringskansliets promemoria med förslag om ändrade övergångsbestämmelser för den föreslagna *Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård* (prop. 2016/17:106). Övriga remissinstanser i Stockholms stad är stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Farsta, stadsledningskontoret samt Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor. Remisstiden sträcker sig till 28 april 2017. Socialnämnden har fått anstånd till den 17 maj.

Betänkandet Trygg och effektiv vård utskrivning från slutenvård (SOU 2015:20) ligger till grund för propositionen om samverkan vid utskrivning för slutet hälso- och sjukvård. Betänkandet behandlades i socialnämnden den 19 maj 2015 och hade dnr 1.7.1-156/2015. I stort ställde sig socialförvaltningen positiv till utredningens förslag men framförde att minskningen av antalet ”frist dagar” i samband med utskrivning från slutet psykiatrisk vård kan få långtgående ekonomiska och arbetsmässiga effekter för både kommun och landsting. Förvaltningen framförde också att lagändringen ställer krav på snabbare biståndshandläggning och att boendestödets arbetssituation påverkas om personer skrivs ut i annat skick än i dagsläget. Remissen behandlades i KS 2015-06-17 och hade dnr 110-556/2015.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den 10 maj och i rådet för funktionshinderfrågor den 11 maj 2017.

Ärendet

Lagen om samverkan vid slutet hälso- och sjukvård ersätter den nuvarande lagen om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård från och med 1 januari 2018. Regeringen beslutade propositionen i februari 2017 och förväntas fatta beslut om lagändringen före sommaren 2017.

Bakgrund till lagändringen

Den nuvarande lagstiftningen innebär att kommunens betalningsansvar inträder fem arbetsdagar efter det att patienter inom den somatiska slutenvården är utskrivningsklara. För personer som är utskrivningsklara inom den psykiatriska slutenvården gäller 30 dagars frist innan kommunen blir betalningsansvarig. Den nuvarande lagstiftningen kritiserats för att bidra till att personer stannar kvar onödigt länge inom slutenvården. Det är inte förenligt med god och säker vård och bidrar till överbelägningsproblematik. Långa vårdtider är dessutom samhällsekonomiskt kostsamt och leder inte till effektiv vård. Lagen har dessutom kritiserats för att vara ojämlig då den medger

längre väntetider för patienter inom psykiatrin. Lagen reglerar enbart förhållandet mellan slutenvård och kommun men inkluderar inte den landstingsfinansierade öppenvården. Det leder till brister i samverkan som i sin tur är orsak till en hög grad av onödiga återinläggningar efter utskrivning från slutenvård.

Syftet med den nya lagen

Syftet med den nya lagen är att främja en god vård och en socialtjänst av god kvalitet för enskilda som efter utskrivning från slutenvård behöver insatser från socialtjänsten, den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården eller den landstingsfinansierade öppna vården. Lagen ska även främja att patienter med behov av insatser skrivs ut från den slutna vården så snart som möjligt efter det att den behandlande läkaren bedömt att patienten är utskrivningsklar.

Några av intentionerna i lagförslaget är att

- tillit och förtroende mellan huvudmännen ska öka,
- samverkan och samordning ska utvecklas och
- gemensamt ansvarstagande ska främjas.

Huvudsakliga förändringar

Den nuvarande lagen riktar sig till två parter, slutenvård och kommun. I det nya lagförslaget får en tredje part, den landstingsfinansierade öppenvården, en central roll både vad gäller planering och samordning av insatser.

I lagförslaget tydliggörs att verksamheter inom socialtjänst och öppen hälso- och sjukvård tidigt måste börja planera inför patientens utskrivning från slutenvård så att patienten kan lämna den slutna vården på ett tryggt och säkert sätt. Då patienten bedöms behöva insatser från socialtjänst eller den öppna hälso- och sjukvården ska ett inskrivningsmeddelande skickas inom 24 timmar. Inskrivningsmeddelandet ska innehålla datum då den enskilde bedöms skrivas ut. Den landstingsfinansierade öppenvården ska utse en fast vårdkontakt för patienten innan han eller hon skrivs ut. En samordnad individuell planering ska göras av de parter som ansvarar för insatserna och en samordnad individuell plan (SIP) ska upprättas. Den fasta vårdkontakten ansvarar för kallelse.

Lagen innehåller bestämmelser om samverkan mellan kommuner och landsting. Dessa ska i samråd utarbeta gemensamma riktlinjer om samverkan och ingå överenskommelser med varandra om tidpunkt för kommunens betalningsansvar och belopp. Om en överenskommelse inte kommit till stånd finns en back-up lösning som innebär tre dagars betalningsfrist för kommunen.

Lagen omfattar alla grupper, även barn och ungdomar och personer som vårdas inom rättspsykiatrin.

Övergångsbestämmelser

I betänkandet Trygg och effektiv vård utskrivning från slutenvård föreslogs inga övergångsbestämmelser. Övergångsbestämmelsen i propositionens lagförslag infördes till följd av synpunkter från flera remissinstanser. Några av synpunkterna var att huvudmännen måste ges tid att förbereda sig för att undvika att backup-lösningens tre dagar blir norm. Det behövs mer tid för att nå lokala överenskommelser samt för metodförändringar som behövs i det nya arbetssättet för alla inblandade parter. Flera remissinstanser anger den särskilda utmaning som det föreslagna regelverket kan medföra för verksamheter inom psykiatrin. Det kan finnas en risk för att patienter i psykiatrisk vård inte får den vård och omsorg de behöver.

Lagstiftaren tog fasta på de synpunkter som framförts av remissinstanserna och föreslog en övergångsbestämmelse som innebär att nuvarande lagstiftning, lagen om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård, ska fortsätta att gälla under år 2018 för patienter som vårdas i sluten psykiatrisk vård.

Vid beredningen av propositionen tog regeringen under hand del av synpunkter om att övergångsbestämmelserna skulle innebära att huvudmännen blir tvungna att tillämpa parallella system och rutiner för psykiatri och somatisk vård och att det kan göra övergången rörig, förvirrad och ineffektiv. Till följd av dessa synpunkter gjordes bedömningen att en ny övergångsbestämmelse behöver remitteras och granskas av Lagrådet.

I den aktuella promemorian föreslår Regeringskansliet att övergångsbestämmelsen upphävs. Fram till och med den 31 december 2018 ska kommunens betalningsansvar för patienter i psykiatrisk slutenvård inträda 30 dagar efter det att en underrättelse om att en patient är utskrivningsklar har skickats. Tidpunkten för kommunernas betalningsskyldighet gäller under förutsättning att kommun och landsting inte har kommit överens om att kommunens betalningsansvar ska inträda vid en annan tidpunkt.

Förslaget om en ny övergångsbestämmelse medför inga direkta kostnadsökningar eller andra konsekvenser för staten eller för den kommunala sektorn.

De nya övergångsbestämmelserna föreslås gälla från den 2 januari 2018 till den 31 december 2018.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser i likhet med flera av remissinstanserna att det behövs övergångsbestämmelser för att säkerställa att vården och omsorgen för personer som vårdas inom den psykiatriska slutenvården blir trygg och säker efter utskrivning.

Möjlighet till omställning och implementering

Förvaltningen välkomnar promemorians förslag om förändrade övergångsbestämmelser för personer som vårdats inom slutna psykiatrisk vård. Förvaltningen delar uppfattningen att två parallella regelsystem blir rörig, ineffektiv och inte främjar implementering av den nya lagen. De nya rutinerna som följer av lagändringen kräver ändrade arbetsätt både i slutna psykiatrisk vård, öppen psykiatrisk vård och inom de kommunala verksamheterna.

Konsekvenserna av lagändringen är svåra att förutse och socialtjänstens framtida situation är avhängig hur väl den nya lagstiftningen implementeras i den öppna landstingsfinansierade vården. En mer aktiv och resursstark öppenvård med ett tydligt samordnande uppdrag kan avlasta det ansvar som enskilda individer och socialtjänsten idag upplever att de tvingas ta. Den överenskommelsen som ska göras mellan kommunerna i Stockholms län och Stockholms läns landsting behöver främja en samverkansorienterad planeringsprocess.

De nya övergångsbestämmelserna innebär att huvudmännen hinner ställa om sina organisationer och genomföra nödvändiga förberedelser. Förvaltningen anser att det är positivt att huvudmännen börjar tillämpa lagens krav på tidig planering inför utskrivning, fast vårdkontakt inom öppenvården och samordnad individuell planering av de parter som ansvarar för insatserna efter utskrivning redan från 2 januari 2018, utan att vara pressade av krav på snabb utskrivning.

Ändrade arbetsmetoder

Färre frist dagar kan komma att påverka behovet av insatser i hemmet om personer skrivs ut med mer omfattande behov än idag. Inom äldreomsorgen drivs projektet ”Trygg och säker hemgång”, vilket innebär att äldre personer som skrivs ut från slutenvården får ett intensivt, funktionshöjande och samordnat stöd i hemmet. Stödet ges under några veckor och därefter tar den ordinarie hemtjänsten över insatsen.

Motsvarande upparbetade arbetsätt finns för närvarande inte inom stadens socialpsykiatri. Förvaltningen anser att staden bör ta tillvara tiden före 1 januari 2019 och rusta sig med ett förstärkt mottagande

efter utskrivning, även för personer som vårdats inom slutenvård psykiatrisk vård. En samordnad och säker hemgång med fokus på återhämtning skapar trygghet för den enskilde, för anhöriga och leder till att onödiga återinläggningar undviks. Äldreomsorgens projekt ”Trygg och säker hemgång” är ett inspirerande exempel som även andra verksamhetsområden kan ta lärdom av.

Bilaga

Promemoria med förslag om ändrade övergångsbestämmelser för den föreslagna lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvård hälso- och sjukvård (prop. 2016/17:106).